

Analýza výkonnosti srovnatelných správních obvodů obcí s rozšířenou působností v jednotlivých oblastech s využitím benchmarkingu

ORP Příbram

Zpracovatel:
Odborný tým Projektů

Tento výstup byl financován z prostředků ESF prostřednictvím Operačního programu
Lidské zdroje a zaměstnanost a státního rozpočtu ČR.

*Projekt Systémová podpora rozvoje meziobecní spolupráce v ČR v rámci území správních
obvodů obcí s rozšířenou působností (číslo projektu: CZ.1.04/4.1.00/B8.00001)*

Úvod

Benchmarking představuje jednu z klíčových aktivit projektu Podpory meziobecní spolupráce. Výsledky benchmarkingu přináší důležitá východiska pro tvorbu strategií území správních obvodů obcí s rozšířenou působností (dále jen SO ORP) a měly by být zohledněny v debatách o dalším rozvoji území ve vztahu k vybraným veřejným službám v oblastech školství, odpadového hospodářství a sociálních služeb.

Využití benchmarkingu je **spojené s analýzou dat** reprezentujících posuzované SO ORP. Shromážděná data pro vybrané indikátory nenesou bez provedení analýzy žádnou informační hodnotu.

Základem analýzy je uspořádání dat do logických celků a do souvislostí s tou oblastí, kterou chceme za pomoci benchmarkingu řešit. Dalším předpokladem analýzy je porovnávat porovnatelná data (např. srovnatelné SO ORP). Cílem vyhodnocování dat je pak **určení rozdílů (mezer) mezi vlastní výkonností a výkonností ostatních SO ORP**. Způsob vyhodnocení těchto rozdílů je již v rukou posuzovatele (analytika) - hodnoty dat za naše a další srovnatelná SO ORP lze např. uspořádat do tabulky, znázornit prostřednictvím grafu, nebo v neposlední řadě využít statistického zpracování dat). Tedy podstatou je určení:

- jaké hodnoty dosáhla v daném indikátoru nejlepší organizace,
- jaké hodnoty dosáhla v daném indikátoru naše organizace,
- jaký je rozdíl mezi těmito hodnotami ukazatelů.

Vedle toho lze data porovnávat s průměrnou hodnotou daného ukazatele v kraji nebo několika srovnatelných SO ORP. Průměrná hodnota bývá nejčastěji vyjádřena aritmetickým průměrem nebo tzv. mediánem (prostřední hodnota uspořádané číselné řady).

1. Základní charakteristika správního obvodu a metodika analýzy

SO ORP Příbram se nachází v jihozápadní části Středočeského kraje. Tvoří tak 1 z 26ti správních obvodů (dále jen SO) tohoto kraje, z nichž má největší rozlohu. SO ORP Příbram lze stručně charakterizovat následujícími údaji:

- do SO spadá celkem 75 obcí (z tohoto hlediska 4. největší v kraji);
- v dotčeném území žije celkem 70.150 obyvatel (6. největší údaj kraje), z toho 33.553 v jádrovém městě;
- hustotou osídlení 76 obyv./km² je 6. nejméně osídleným obvodem;
- rozlohou více než 925 km² je největším obvodem.

Tabulka 1: Komparace SO ORP ve Středočeském kraji

Území SO ORP	Počet obcí	Počet obyvatel SO ORP	Počet obyvatel jádrové obce	Rozloha ORP v km ²
Příbram	75	70150	33553	925
Slaný	52	39412	15300	369
Benešov	51	57815	16541	690
Beroun	48	58157	18919	416
Brandýs nad Labem-Stará Boleslav	58	95579	17503	378
Čáslav	37	25125	10138	274
Černošice	79	128326	6570	580
Český Brod	24	19545	6839	184
Dobříš	24	21536	8755	318
Hořovice	37	29027	6835	246
Kladno	48	120572	68551	351
Kolín	69	79877	31077	584
Kralupy nad Vltavou	18	30399	17855	131
Kutná Hora	51	49234	20470	643
Lysá nad Labem	9	23427	8988	121
Mělník	39	43144	19346	457
Mladá Boleslav	98	107892	44229	810
Mnichovo Hradiště	22	16578	8384	213
Neratovice	12	30605	16415	113
Nymburk	39	39178	14871	355
Poděbrady	35	30531	13986	349
Rakovník	83	55411	16427	896
Říčany	52	60009	14116	377
Sedlčany	22	22219	7452	449
Vlašim	48	25756	11769	496
Votice	15	12312	4603	289
Průměr za kraj	44	49685	-----	424

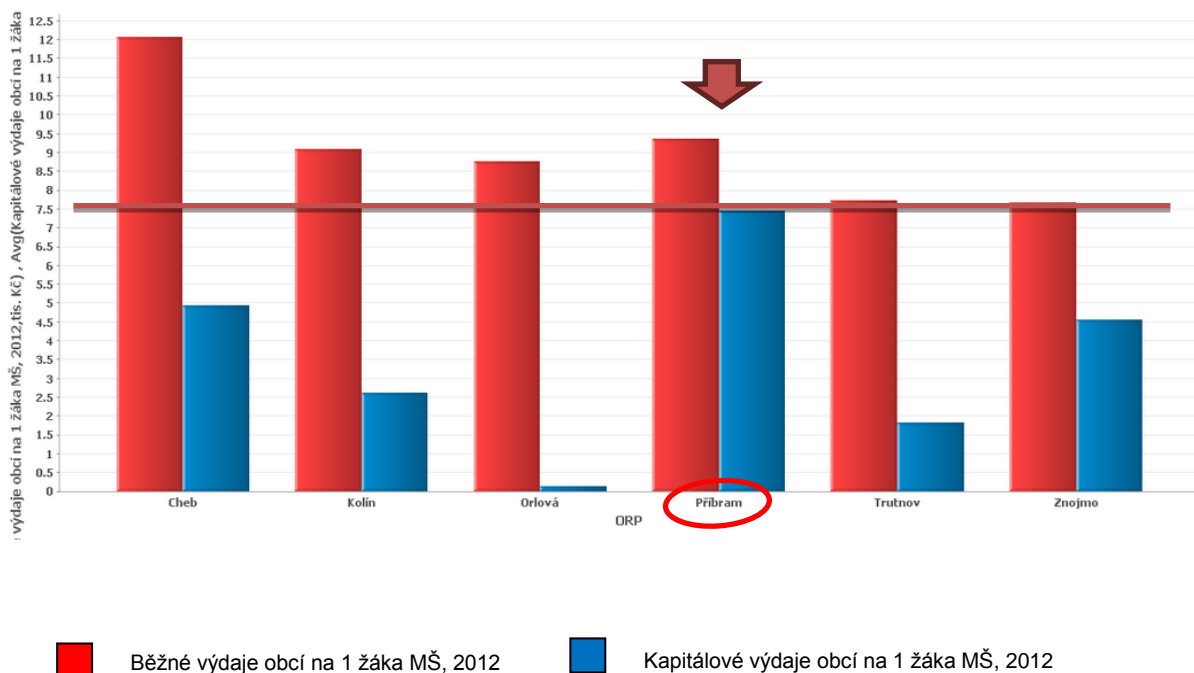
Pro benchmarkingové srovnání a formulování podstatných závěrů jsou důležité zejména hodnoty ukazatelů, které se výrazně odlišují od ostatních porovnávaných subjektů, tj. SO ORP. Proto bylo pro vzájemné srovnání použito více kritérií, aby byly zjištěny a vyzdvíženy významné diference v relevantních oblastech. Benchmarkingové srovnání bylo tedy provedeno v porovnání:

- s ostatními SO ORP Středočeského kraje
- a dále pak ve srovnání s podobně velkými SO ORP – měřeno počtem obyvatel jádrové obce 30.000 až 35.000 (celkem 5 srovnatelných SO ORP: Znojmo, Cheb, Trutnov, Orlová, Kolín).

2. Předškolní a školní vzdělávání

Mezi ukazateli předškolního a školního vzdělávání zaujme v případě SO ORP Příbram zejména porovnání **běžných a kapitálových výdajů na žáky mateřských škol**. Při pohledu na jakýkoliv z daných parametrů znázorněných grafem patří hodnoty za příbramský obvod k těm vyšším: běžné výdaje na žáka MŠ (9,36 tis. Kč/žáka) patří k horní polovině (resp. jsou 2. nejvyšší) sledovaných SO ORP a kapitálové výdaje na žáka MŠ jsou dokonce nejvyšší (7,45 tis. Kč/žáka). Viz obrázek 1, kde červená linie značí dosaženou úroveň příbramského obvodu v oblasti kapitálových výdajů na žáka MŠ.

Obrázek 1: Běžné a kapitálové výdaje vybraných SO ORP (kritérium: velikost jádrové obce 30 – 35 tis. obyv.) na žáka MŠ a ZŠ (v tis. Kč)

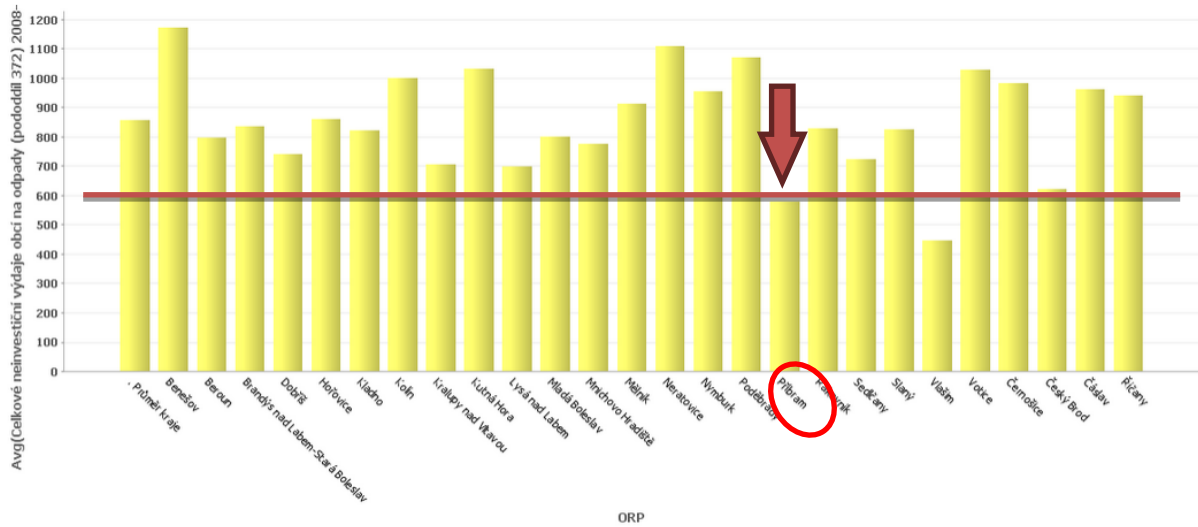

3. Odpadové hospodářství

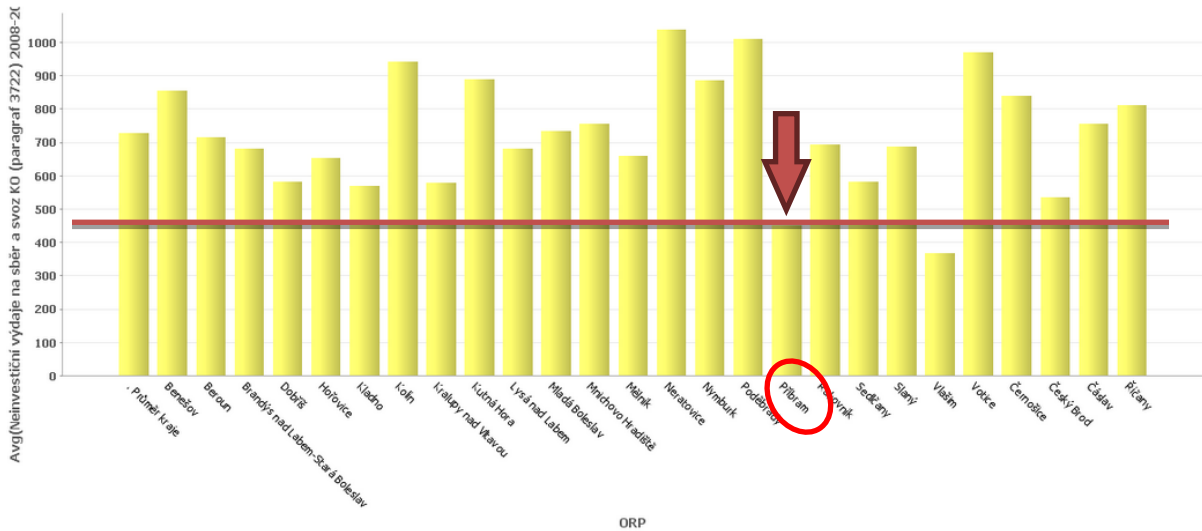
V oblasti odpadového hospodářství je z hlediska benchmarkingu významné srovnání **celkových neinvestičních výdajů obcí na odpady a neinvestičních výdajů na sběr a svoz KO**. Jedná se tedy o tu položku rozpočtu, která se spotřebovává na běžné či provozní náklady obce spojené s odpadovým hospodářstvím. V obou případech jsou hodnoty dosažené obvodem ve sledované skupině vybraných SO ORP 2. nejnižší (po SO ORP Vlašim). To dokládá i průměrná úroveň celkových neinvestičních výdajů na odpady, která dosahuje výše ca 579 Kč/obyv./rok, a průměrná úroveň neinvestičních výdajů na sběr a svoz KO ve výši ca 450 Kč/obyv./rok.

Přičemž u obou parametrů byl od roku 2008 patrný vzestupný trend, který byl zastaven v roce 2011, kdy došlo k poklesu. Viz obrázky 2 a 3.

Obrázek 2: Průměrné celkové neinvestiční výdaje vybraných SO ORP (kritérium: SO ORP Středočeského kraje) na odpady (v Kč/obyv./rok) v období 2008 – 2012

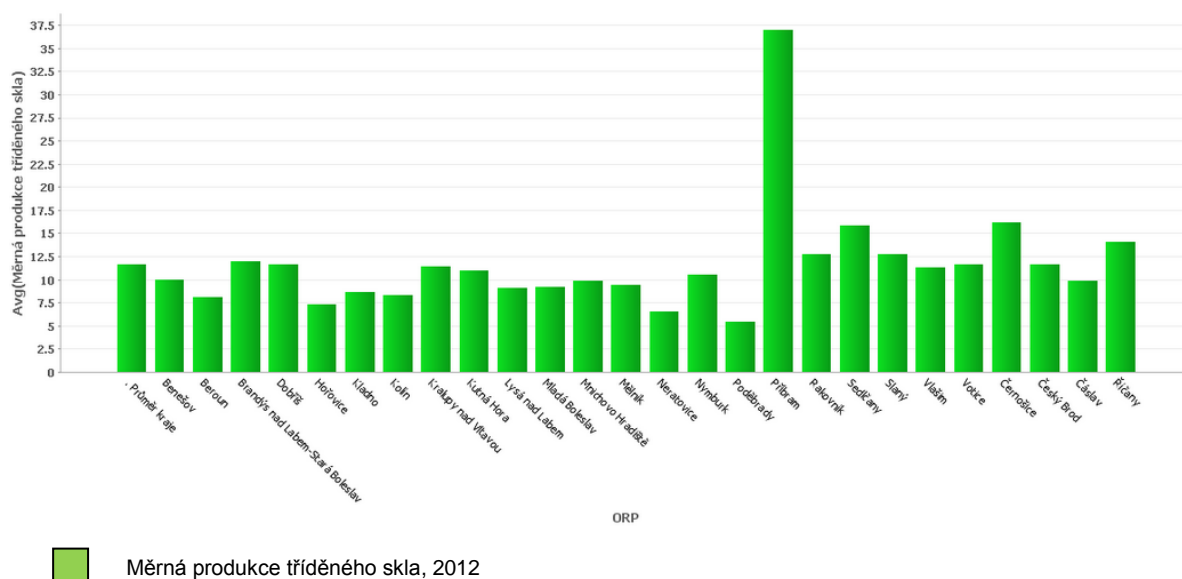

Obrázek 3: Průměrné neinvestiční výdaje vybraných SO ORP (kritérium: SO ORP Středočeského kraje) na sběr a svoz komunálního odpadu v období 2008 – 2012 (v Kč/obyv./rok)

Pro úplnou ilustraci situace je rovněž vhodné zmínit, že příbramský obvod dosáhl prvenství v měrné produkci tříděného skla (36,94 t/1000 obyv.), a to jak v rámci kraje, tak ve skupině SO dle kritéria velikosti jádrové obce. Dosažená úroveň v této oblasti vypovídá o velké aktivitě obyvatel v oblasti třídění odpadu v SO ORP Příbram.

Obrázek 4: Měrná produkce tříděného skla vybraných SO ORP (kritérium: SO ORP Středočeského kraje) v roce 2012 (v tunách/1000 obyvatel)

4. Sociální služby

Z pohledu sociálních služeb je vhodné vyzdvihnout srovnání **běžných výdajů na obyvatele**. Lze konstatovat, že SO ORP Příbram patří ve sledovaném období 5. pěti obvodů s nejvyššími hodnotami (v průměru 0,44 tis. Kč/obyv./rok). Situaci znázorňuje obrázek 5, na kterém červená linie ukazuje dosaženou úroveň příbramského obvodu. Pro dokreslení situace je vhodné rovněž zmínit, že hodnoty běžných výdajů příbramského obvodu dosáhly maxima svého i kraje¹ v roce 2010, a to 0,48 tis. Kč/obyv./rok. Viz obrázek 6.

¹ Spolu s SO ORP Mělník

Projekt Systémová podpora rozvoje meziobecní spolupráce v ČR v rámci území správních obvodů obcí s rozšířenou působností (číslo projektu: CZ.1.04/4.1.00/B8.00001)

5. Závěrečné shrnutí

SO ORP PŘÍBRAM	
základní charakteristika	<p>ve Středočeském kraji správní obvod ORP Příbram:</p> <ul style="list-style-type: none"> rozlohou je největším obvodem kraje z hlediska počtu obyvatel je 6. největší spravuje 4. nejvyšší počet obcí hustota osídlení je podprůměrná
předškolní a školní vzdělávání	<ul style="list-style-type: none"> vysoká úroveň kapitálových a běžných výdajů na žáky MŠ
odpadové hospodářství	<ul style="list-style-type: none"> celkové neinvestiční výdaje na odpady a celkové neinvestiční výdaje na sběr a svoz KO jsou jedny z nejnižších v kraji obvod vykázal vysokou měrnou produkci tříděného skla
sociální služby	<ul style="list-style-type: none"> správní obvod má vysoké dosažené běžné výdaje na sociální služby na obyvatele

Použité zdroje: Ministerstvo financí ČR
Český statistický úřad